

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po posti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 1. prosenca 1863.

List 1.

Vošilo za novo leto.

O joj, o jej, o jaj!
Že leto je pri kraj;
Bi vošil urno kaj
Za novo leto zdaj.

Mar vošil bi dobrót,
Kar svet ima povsod:
Veselje, zdrav život,
Bogastva v vsakem kót?

Al vošil bi časti,
Ki vse po nji hlepi,
Prijetnih vin, jedi;
Vse, kar teló želi?

Vse to minljivo je,
Terpi kak časok le,
Pusti kup revšine,
Ko megla dalje gre.

Sej Miče vere glas,
Tú sreče ni za nas;
Kar dá sedanjí čas,
Visi za nit in las!

Te v lice hvali kdo,
Te zadi praskal bo;
Hošjana ti pojó,
Ki križ že tesejo.

Poglej na smét in gnoj,
Preprical se boš koj;
Kar studi se nocoj,
Blo slad in lišp je tvoj.

Je v tesnem kotu zdaj,
Ki bil kosat je prej;
Mehkužlja sitna kdej,
Je cunjarca, poglej!

Je v grobu truh in smrad,
Kar bil je človek mlad;
Je gnjus in pa gnjilad,
Kar bil je lepi sad.

Kar zbral pa Bog Sin sam,
In vsi, ki v zgled so nam,
Je dobro tú in tam;
Le tisto vošim vam.

To reči vam je dosti,
Naj bogat in priprost
Si v prvo ima dolžnost,
Ljubiti vso krepost.

Íšite vselej to,
Kar snedel červ ne bo,
Kar zmiraj je lepó,
Bo z nami šlo v nebo.

Zdaj pa, vse brez nadlog,
Od glave in do nóg
Slovence na okrog
Vae živi mili Bog!

Štijaški.

Storanska tisučletnica, 1863.

Prijadralo je leto novo,
Veseli se, slovanski rod!
Koló prinese ti njegovo
Cirilov in Metodov god. —
Kak svetijo se Dioskuri
Na severno in južno stran.
Pred tisuč leti v srečni uri
Napočil je nebeški dan.

Spomladi tisuč je cvetelo,
Minula tisučkrat jesen;
Valovje zemljam je šumelo,
In mir kalil vihar meglén.
Povzdigali so se gradovi,
Zelenje krilo gore, plan,
Po njih verstili se rodovi:
Ne sveti več jim beli dan.

Dokaj se cvetja je osulo,
Potihnil marsikteri glas.
Premnogo veselje minulo,
Tožba obilno slišal čas.
Al zginilo je brez spomina,
Po novih krogih teka svet,
Le malo shranja zgodovina,
To brez dišav je mrtev cvet.

Al Vajno seme, prečastita
Aposteljna, Ciril Metod!
Poganja zemlja plodovita
Cversto nenehoma povsod.
Bili so radostni Slovani,
Zaslišavši presladki glas:
Beseda materna naznani
Nebeških čudežev jim kras.

Preidejo naj milijoni,
Naj hribi v brezna se vale,
Vgasujejo mogočni kroni
Naj svitli biserji: molče
Naj o junaštvu pesmi glasne,
Naj rija vniči oster meč,
Pogrezajo se mesta krasne,
Naj dika, slava bode preč:

Luč svete vere večno sijé,
Prejemlje njo za rodom rod,
Nikdar minljivost ne zakrije,
Kar blagoslovil je Gospod!
Radujmo toraj se Slovani,
Povzdiga serca rajska slast,
Ljubezni žarki so prižgani,
Aposteljnama slava, čast.

V lepoti večni se razgrinja
Rod, ki mu plamen ta gori.
In vekovitost čudno strinja,
Kar čas v stoletja razdeli.
Le-to je večna zgodovina,
Kerščanstvu nezmagljiva moč,
In jasna solzna v njej dolina,
Bliščobe ne premaga noč.

Al bo, ko tisuč leč spet mine,
Osrečeni slovanski rod
V zavetji lepše domovine
Obhajal še preslavni god? —
Al pa zastanejo tečaji,
In času zginijo mejé,
Ter letom brazde, dnevom kraji,
Sijalo solnce bo — kdo vé?

Svetila pa bo zarja zlata
Nad mnogo mnogo tisuč let,
V deželi, ki solunska brata
Kazala sta jo, Slave svet.
Z neskončno slastjo bo donela
V nebeški godbi blagovest,
Ljubezen v komaj gorela,
Če, rod slovanski! bodeš zvest.

Zato pozdravljam leto novo,
Veseli se, slovanski rod!
Koló prinese ti njegovo
Cirilov in Metodov god.
Kak svetijo se Dioskuri
Na severno in južno stran,
Pred tisuč leti v srečni uri
Napočil nam je večni dan.
A. Okiški.

Kum svojimu tovaršu Triglavu veselo novo leto!

Prizanesi mi, velikanski oćak naše dežele, de si prederznem ti nektare verstice pisati. Vidim, de vse napredva v ućnosti in oliki, vse priljudne poklone dela, ne le pred višjimi, ampak tudi pred sebi enacimi, zlasti ob novim letu; ćemú bi se tudi midva tako osorno in serpo še dalje deržala? Moja misel je, de si začniva dopisovati, si nadloge potoževati, pa tudi veselje razodevati; si v zadergah svetvati, pa tudi med seboj pomagati si: sej sva brata, — ti stareji, jaz pa mlaji. Ne boš mi pa zamiril, će ti bom ktero malo ofračno povedal, sej veš našo dolensko šćgo, zlasti kadar kapljico marnja pod kapo dobimo, de znamo „túde kako nabrušeno povejdati.“

Od delec tedaj sprejmi ponižni poklon od mene in mojih sosedov, in ozri se na desnico, ki ti jo podajam. Ne zameri pa, de sam k tebi ne pridem, ker moja majka zemlja in moje opravila me ne pustijo. Toliko let te že gledam od delec, in se ćudim tvoji stanovitnosti, kako serćno se vojskujes z mrazam in snegam; pa tudi tvoji mogoćnosti, s ktero kraljuješ ko samoderžec nad svojimi brati, Grintovcam, Stolam, Blegasam, Starim in Mladim verham, in ne vem kako se vsm drugim pravi? To so ti zvesti podložni! Še nikoli nisim slišal, de bi se bil kteri nad tebe vzdignil. Zato se pa res spodobi, de ti ob novim letu lepo besedo rećem in svoje vošila — saj nektare — razodenem.

1. Vošim ti saj toliko peć, kakor je n. pr. Ljubnik, de bi se že enkrat malo ogrel in tisti sneg stopil, ki ti tudi poleti medplećje pokriva; kajti bojim se, de v presilnim mrazu se ti z mano še govoriti nebi ljubilo.

2. Govori se, de tudi tvoji, kakor mnogi moji podložni so premalo domorodni, so zavergli lepe

sege svojih očetov, ki so se nekaj le s tem oblačili, kar so doma pridelovali; mladi pa so vse bele petice, ki so jih jim stare matere z veliko skerblijnostjo v nogovicah prihranile, poslali na tuje za tujo robo in obleko. In koliko je zdaj nečimerniga lišpa, ki ne tebi, ne tvojim ljudem ne dela poštenja! Vošim torej, de bi ti tam gori kje med Rakitovcam, Ljubnikam in Šmarno goro zakuril veliko germado, na kateri bi vso nališpanost, šopirnost in gizdost požgal. Tudi z Dolenskiga, n. pr. od Šentvida, Šmarje in od drugod ti je bomo nar manj trideset tavžent centov na „tajselnih“ pripeljali. Ljubljana in druge mesta ti bodo tegnile obročev ali krinolin, ki se smeš zanašati, de bodo solnce zatemnovale, in dosti družiga blaga. „To bo ogij!“

3. Slišim praviti, de imaš neko „Ajdovsko jamo“ tam gori na Bohinjskim. Ta ostanek iz neverških časov ti utegne prav dobro služiti. Vošim, de bi vanjo vgnal vse zakonske in druge prepire in razpore, vse sovražljivosti in zdražbe, jezičnosti, opravičljivosti in obrekljivosti Bevselj in Krevselj in vsih razberzdanih gobčikov, in de bi potem to jamo z nar bolj mastno smolo iz Jelovice zakapal in zapecilil.

4. Vošim, de bi vse Gorence z domorodno Savico napojil; narodni razdvoj pa v bohinjskim jezeru enkrat za vselej vtopil.

5. Vošim ti, de bi vse, ki z nesnažnim življenjem naši ljubi domovini, ali se zlasti tebi, trikrat kronani očak! nečast delajo, v blejskim jezeru očistil in okopal, ter imel zanaprej samo snažno in čedno ljudstvo, ki derži do kreposti in poštenja. Kadar boš pa to opravilo začel, pošlji vabivce tudi v Ljubljano in po drugih mestih, — tode nas Dolencov enako ne smeš pozabiti.

6. Tudi so moje serčne želje in vošila, de bi ti, ki si že marsikaj svoje žive dni na dan spravil, iznajdel tudi taki livek, s katerim bi vsim možem slovensino vtil, kateri je tamkej ne znajo, kjer je potrebujejo. De je to potrebno, je čisto jasni razlog ta: ker se je učiti nočejo. Mogel bi jo pa poprej z domorodnim dišilam pokaditi, de bi jim dišala, kajti mnogim smerdi.

7. Vošim ti nadalje take očjale, de bi vidil vse tatove po njih luknjah, in vse goljofe in sleparje precej po videzu spoznal, pa tudi k temu tako pest, de bi mu precej od deleč zausnico pritisnil, kdor misli bližnjimu hudo storiti. Zraven tega ti vošim, de bi na tvojim herbtu zrasla taka šiba, ktera bi vsaciga ponočnjaka tako šlenila in spekla, de bi se mu nikoli več ne zdehalo po potepinstvu; pa tudi tako palico, de bi z njo nar manj dve tretjini smrek in skoblanec s kerčcem sklatil — od tam gori, kjer stojiš. Še ti k temu vošim tako gorjačo, ktera bi vsaciga preklinjavca in priduševavca sama tako hudo pod rebra dregnila, de bi se mu inako delalo, in bi se mu več ne kolcalo pe gerdi kietvinji. Se vč, de s tacimi zalimi instrumenti bi mogel tudi k nam večkrat na dnino hoditi, zlasti pa doli ob Savi, kjer je še kaj ostankov tistih ladijarjev. In de bo ta reč popolnoma, naj pristavim še vošilce za tako torbo iz tvojih kovačnic, ktera bi se slehernimu tisti trenutek na šobe obesila, ko bi hotel kaj gerdiga ziniti.

8. Bral sim v neki pesmi, de imaš na svojim podložniku Grintovcu „zakleti gojzd.“ To je kaj dobra naprava! Vošim namreč, de bi vanj pregnal in upal vse umazane romane, garjeve pesmi, in kar se sicer kužljiviga pritepe v našo snažno zemljo, in lepo Slovenijo skruni: kajti dobro veš, de naši prebivavci ljubijo čisti zrak, kakoršniga jim s svojih verhuncov

mi hri bi v ravnine dihamo. Torej nas tudi tako čislajo in presla vljujejo; nihče pa ne prepeva Kerkiniga blata ali ljubljanskiga močirja, razun morebiti zdaj, ko se je jel obdelovati in čistiti. Še Prešerin, če tudi v malo drugačnim pomenu, je svoje dni z zamerzo omenil „allen Schlamm im Nile,“ in rekel je, kdor bi se z njim pečal, bi pokazal „ingenium suile.“

Še veliko veliko bi ti rad vošil, prečastitljivi tovarš in stari prijatel, tode sedmica je nekako posvečeno število, torej naj pri tem ostane. Upam pa, de mi boš v kratkim odgovoril, in tudi ti kako dobro misel sprožil, gotovo boljši mem mojih, ker se čistejši zrak vživaš in bistrejši vodice piješ memo mene; in ne le de imaš od mene večji glavo, temveč natora te je celo s tremi obdarovala. Torej imam veliko nado, de midva bova odsihdob zverševala imenitne dela v oliko najniga naroda. Olikati ga hočeva, in sicer na podlagi svete vere in v domačem jeziku, mili slovensini. Kdor bi pa nama v tem nasprotval, si moško dajva roke, de mu ne tegneva ne čiste sape iz svojih tovaren, ne bistrih vodc iz svojih skrivnih hramov. Je-li, moj sosed? Serčin pozdrav od Planine, Gorgancov, pa tudi od Kleka in družih bratov! Zdravo!

Pobratim Kum.

Slaboverni so v veliki nevarnosti,

ali bi se jim dalo kaj pomagati?

(Božični prevdarki.)

I.

Nekterim že, nekterim pa nič ne, kajti imajo do dobriga opominovanja oterpujeno serce. — Ljudje iz nižjih stanov, nekteri možaki, zlasti po kerčmah, ki hočejo veliko vediti, ne vedó pa nič; — bivši študentje, ki so se učili, pa malo naučili; mnogi gospodje iz višjih stanov, mnogi tergovci, posestniki — zlasti bolj gosposki itd. gredó s svojo vero na kant, ali pa so že prišli.

Zakaj pa? Vera je, kakor kmetija, kupčija, kakor gospodarstvo, in kakor vsaka umetnost in učenost, ki ji je treba neprenehama streči, jo verdevati, v nji in po nji delati in se zmiraj dalje učiti; če pa tega ni, mora vera gotovo pešati in poslednjič kakor slaba lučica ugasniti. Če pa beres namesti bukev, s kterimi bi se v veri poterdil, le zapeljive in lažujive romane, poželjive kazališne igre, veri sovražne časnike, in se veri prijaznih ogibaš; če greš namesti v cerkev ob dnevih Gospodovih v pisarnico, na lov, v pivnico: kako se boš v veri poterdil, kako njene nauke dalje gual; kako se z njenimi dobrotami pokrepčal? Pri tebi vera umira, in veš, de „bo pogubljen, kdor ne veruje.“

Če pa ne morem brez vere, in sicer brez žive vere zveličati se, kaj pa bo tedaj? Nič družiga ne, kakor če si med tistimi, ki sim zgorej rekel, de jim je še pomagati: ti moraš z vero saj začeti delati, kakor z drugimi opravili, ki jih imaš, kakor n. pr. s svojo kmetijo, gostarijo, solo, pisarnico itd., to je, ti se moraš pečati za svojo vero, kakor n. pr. sv. Štefan, ki je bil v veri tako podučen, de mu nar učenejši farizeji v prepiru niso mogli kaj, — pa tudi tako serčin v dobrim, de je rajši življenje dal, kakor de bi bil od vere in tega odstopil, kar ona velevala. Poslušaj tedaj, kaj ti bom povedal, de si pomagaš:

Moraš se nar poprej živo prepričati, de tvoja vera uči resnico, in de brez vere si in boš nesrečin. Nobena reč nam ne more serca do živiga ogreti, ako ne vemo, de je gola resnica. Naj bo n. pr. izmišljena povest še tako živo popisana, vender nima tolike moči, kakor pa resnična zgodba; naj ti kdo še toliko zaterjuje, de je tvoj prijatelj, te vender ne bo toliko s tem govorjenjem ginil, kakor pa če ti v djanji prijaznost skaže. Tako je tudi z vero. Ti se je moraš učiti, moraš njene nauke umeti in okušati; potlej bo

tudi do tvojiga serca moč imela. Priložnost imaš dosti v cerkvi in doma, manjka ti le dobre volje.

Sveti mučenci ali spričevavci prvih časov so bili večji del taki, ki niso bili od keršanskih staršev, temuč so zlati dar sv. vere dosegli s treznim premišljevanjem in natankim preiskovanjem, in ko so se prepričali resnice, so postali toliko zvesti prijatli Jezusa in njegoviga presv. nauka, da niso le samo vselej bili pripravljeni življenje darovati za svoje prepričanje, temveč so se tudi v resnicah sv. vere tako vterdili, da so vedili neverskim sodnikom vselej pripraven odgovor dati, in so jih osramotili, kadar so jih hotli preveriti in k malikovanju premotiti. Branili so svojo vero tako serčno, da nihče ni mogel zopervati modrosti in duhu, ki je iz njih govoril.

Mladenca Epipodija je hotel neverski sodnik premotiti s svojim modrovanjem, in začne mu praviti, češ, koliko bolj pametno je moliti malike, ki človeku privoščijo vsem počutkam streči, kakor pa križaniga človeka, ki zatajevanje samiga sebe tirja. Mladeneč na te neumne besede reče: „Ne veš kalj, da naš Gospod Jezus Kristus, ko je bil križan, je potem od smerti vstal. — On, ki je po neizrečeni skrivnosti kakor Bog in človek ob enim svojim učencam odperl pot k (zveličani) neumerjočnosti. De pa po tvojih zapodkih s teboj govorim, ali ne veš, da človek je iz duše in telesa? Pri nas zapoveduje duša, telo poslušaj. Nesramnosti, ki jih vi počenjate v čast svojim bogovom, delajo le telesu veselje, morijo pa dušo. Mi pa se s telesom vojskujemo in ga zatajujemo. In to se godi zato, da dušo obvarujemo in njeno gospostvo (nad telesom) ohranimo. Vi pa, potem ko se pogreznete v nasladnosti kakor živine, nimate na zadnje od tega nič, kakor le žalostno smert, ko pa mi, kadar nas umorite, v večno življenje prestopimo.“ Ali ni častitljivo tako govorjenje iz ust serčniga mladence, ki zraven tega kaže, kako na tanko je bil v veri podučen, da se je mogel tako moško za njo pognati.

Enako ljubeznjiv in priserčen je odgovor mladiga Aleksandra, sina sv. Felicite, ki je zapeljivavcu sodniku rekel: „Jest sim služabnik Kristusov; Njega spoznavam z ustmi, Ga terdno deržim v svojem sercu, in Ga molim brez preneha. Sim sicer še prav mlad, kakor vidiš; tode tudi mladost ima modrost sive starosti, samo da ediniga Boga moli.“

Ali kdo se ne bo čudil temu, kar se bere v življenji sv. Katarine, ktero ime pomeni „čista?“ Cesar Maksimin, spoznavši njeno učenost, jo je hotel tudi z učenostjo zapeljati v malikovanje. Petdeset nar bolj učenih egiptovskih modrih, od cesarja sklicanih, se vpricho nezmerne množice ljudstva prepira zavolj vere na cesarskim dvoru z olikano devico Katarino. Kakoršne koli razloge zoper keršanstvo je posvetna učenost vedila in znala, vse so na dan spravili; sej slo je modrijanam za njih slovez in poštenje. Mučena, z Božjim duham napolnjena devica pa spregovori in s toliko vednostjo in bistroumnostjo in s toliko prepričavnostjo razjasnuje visokosti in imenitne skrivnosti sv. vere Kristusove, in tako živo popisuje nespamet malikovavstva, da vsi učeni in modri spredvidijo svojo zmoto, se spoznajo za kristjane, pa tudi svoje spoznanje po Maksiminovi grozovitnosti vsih petdeset na germadi z življenjem plača. Venec spričevavstva so dosegli.

Toliko moč tedaj ima sv. vera, kadar iz jasniga spoznanja izvira. In za tako spoznanje in prepričanje se je tebi, vnmarni slaboverec, nar poprej poganjati — z branjem tehntih katoliških bukev, ne pa zapeljivih spisov, s poslušanjem pravih naukov v katoliških cerkvah, s ponavljanjem tega, kar si se kdaj v šolah dobriga učil, pa že davno pozabil itd.

Dahomej.

(Konec.)

Prevzetni mestnjanje nekdanjega Rima so se bili tako globoko pogreznili, da so bili ravno tako spačeni; molivci Odinovi so bili ravno tako divjaški; Druidovski otroci so tudi človeško kri na svojih altarjih prelivali; in vender so zdaj spremenjeni. Hoče mar kdo milosti Božji meje postaviti? Posvetni ljudje ne umejo, kako bi se dalo premagati malikovavstvo in množčenstvo, in kakor koli se tudi čudijo misijonarjevi darežljivosti, mu vender pravijo, da njegov trud je zastonj. Kako lahko bi overgel to terditev!

Ne bote od mene tirjali, da bi vam vse posamezne dogodke popisoval, ki jasno dokazujejo, da milost Božja ne pozná nobenih mej. Ako moram to pismo obkrajšati, in dobim le sem ter tje kak trenutek časa za pisanje, je vzrok ravno v tem, ker moram utolaževati želje toliko izvoljenih duš, ki želijo slišati besedo Božjo. Vam zgled tega dati, govorim le, kar se je danes dogodilo. To jutro sim kerstil sedem ljudi; popoldne je prišel mlad človek v terdnjavo; britko se je jokaj ter želel keršen biti, ker je slišal, da brez prerodenja se ne more v nebesa, in te sreče želi vdeležiti se. Veliko smo imeli opraviti, mu pojasniti, da se mora kerst odložiti, dokler ne bo spodobno podučen, in da bo s čednim življenjem skazal, da mu je resnica. Nocoj sim reč vravnal, ki bo ne mara zgledovanje napravila; ravnalo se je namreč za stran katolicana, ki se je bil v mladosti z nejevernico oženil in je zdaj odmenjen, svoj zakon pod postavo djati. Radovoljno je sprejela njegova žena svet, biti kristjana, da bo ljubimu Bogu dopadla. V tem so prišli drugi novinci k podučevanju; med njimi je vojak, ki se šteje k naj srečnejšim svoje vojne in bo s privoljenjem ali pa zoper kraljevo voljo pristopil h keršanstvu. Ravno ko te verste pišem, stojita zraven mene mlada moza, ki se z vso gorečnostjo in ognjenim kopernenjem pripravljata k prvemu sv. Obhajilu; dostikrat je težavno jih napraviti, da naj poterpljivo čakata določeniga dneva. Smem pa vas poslednjič zagotoviti, hvala Bogu! da sredi v kraljestvu nejeverstva se najdejo duše, katerih kužna sapa ni oskrnila, ki so svojo vest čisto ohranile, in desiravno niso imele družiga vodnika, razun navdajanj svojiga angela varha, so vender zopervale zalezovanjem hudobnih zgledov svojih staršev, prijatlov in vsih na okrog. Res de to ni sploh, so le izločki, ki veliko dobriga obetajo.

Bog je izvolil na videz prav daljin pomoček, da je serca še bolj nam naklonil. Protestanski misijonar, kakor tudi veliko družih, je v bolezní k nam pribežal. Dva njegovih otrok sta kozé dobila; kmali jih je tudi on imel. V tem času je njegova žena povila in bolna ležala, in da se je zmešnjava še zviksala, je bila okužena vsa deržina in sužnji, vsih skupaj 13 oseb. Bil je revni mož v nar britkejšim stanu. O začetku bolezní so hodili k njemu fetiški služabniki in so mu svoje vrazarije ali copernije ponujali; on pa jih ni hotel in je rekel, da rajši umerje. Nato je mene poklical in rekel, da v mé stavi vse zaupanje. Fetišarji so mu naznanili, da on in njegovi ljudje bodo umerli; pa tudi slehern je to verjel. Jest mu začnem serčnost delati, mu prikrivam njegov nevarni stan, desiravno je na skok na hujsi slo, in se je bilo nar hujsiga bati. Vsak dan sim napravljajal poživljajočih pijač, sim njega in druge bolne pridno obiskoval. Več izmed njih je bilo polnih rán od glave do nog. Bog je blagovolil pokazati, da On ima ozdravljanje v roki. Vsi so čakali na smert tih nesrečnih; pa vsi so se ozdravili. Zdaj se oprasuje, odkod je to? in porok sim vam, da izlaganja ne teknejo kaj dobro fetiškim služabnikom.

Černaki to, kar ne morejo umeti, vse pripisujejo moji umetnosti, ktera pa je edino v tem, da bolnim nič ne dam, kar bi jim škodovalo; ako se potem zboljša, tega kratko ni pripisovati moji spretnosti. Zdaj me imenujejo bukoni,

to je, zdravnik; jest pa jim razlagam, de bukoni je v nebesih, in vse zlagama se prepričajo, de praviga Boga oznanujemo. Ako vprašamo novinca za sv. kerst, če veruje svete skrivnosti, ki jih učimo, se mu vprašanje v prvo čudno zdí, potem reče: „Ako bi ne bilo res, bi vi ne rekli; zakaj mi vemo, de Bog je tukaj, in de maliki so le sleparstvo.“ — 29. kim. je bil ravno tisti protestanški pridigar s svojimi deseterimi otroci prišel v terdnjavo nas zahvalit za skrbljivost, ki smo jo imeli z njim in z njegovo deržino. Bil je pri vsih duhovnih opravilih, ki so bile ta dan, namreč: pri sv. maši, med katero so bili nekateri novokršćenci pri prvem sv. Obhajilu, pri kerstu treh odraslih in sedem otrok. Hvaležno je svojim vèrníkam v Logos-u in Akri vse pripovedoval, kar smo zanj storili.

Ne poznamo Božjih sklepov; ako pa človek pogleda na afrikanski zemljevid, lahko sprevi, koliko bi spreobrnjenje Dahomeja ali kake sosednje deržave pripomoglo k spreobrnjenju vse večerne Afrike; zraven tega pa bi se evangeliju pot na notranje odpirala. Dahomej kakor Benin meji na severji z obširnima kraljestvoma Joribu in Hosu. Bila bi potem zvezna pot odperla do Tombukta in jezera Čada. Res je, de na severu bi križ zadel na polmesec; tode ali ne bo le-tá že enkrat obledel? Na večeru je kraljestvo Asanti, kteriga veliko mesto Kumasia ima trgovstvo tje do Senegambije. Ako se kršćanstvo tukaj vstanovi, bi njegovi žarki mogli na vse te strani temote razsvetlovati. Bo pa li kalilo seme evangelijsko, ki ga sejemo? Bog sam vè svoje sklepe; ako smemo pa po tem soditi, kar krog sebe vidimo, je viditi to ljudstvo zrelo za kraljestvo Božje. Naše zaupanje se opira na up, domačih duhovnov odrediti. K temu je treba časa in dolžih skušnj, in na dolge poskušnje moramo biti pripravljeni. K sreči imamo v svoji vodbi več dečkov, ki imajo nar boljši voljo, in ako nam Bog še deset let tako mladino varuje, bo imel Dahomej duhovne iz svojiga ljudstva. Ako bi imeli sedaj poslopje in potrebnih pomočkov, bi zamogli izmed sto kršćanskih otrok, ki bi radi vsi pri nas ostali, nar manj dvajset jih izvoliti, ki imajo nar več zmožnosti za uk. ...

To je kratek popis našiga stanu. De bi se pač mladenčji katoliških dežel vdajali velikoserčnim mislim, ki človeka povzdigne do darvanja samiga sebe!

Ali mi, ki smo po Božjim usmiljenji prejeli dar sv. vere in čutili v svojim srcu iskro ljubezni, imamo mar pravico, te milosti vzivati, de bi jih tudi tujim ne delili? Božje stvari zdihujejo pod trinoškim satanovim jarmom; zamoremo li misliti, de imamo ljubezen do bližnjiga, ako njih terpljenje nas ne gine, ako mi, ki smo obdarovanci z nar lepšimi darovi, ki jih je Bog evropejskim kristjanam tako obilno odmenil, vendar vsih svojih moči ne natezamo, de bi svoje pogreznjene brate seboj enake sreče vdeležili?

Borghero,
apostoljski misijonar.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Na Dunaji so svitli cesar 17. u. m. na svojim domu se poslovili z državnimi poslanci in s kacími 50 osebo govorili, med kterimi je bil tudi dr. Toman. Sklenili so z njim, kakor Novice pišejo, pogovor z besedami: „Res, Krajci so bili vselej zvesti.“ Drugi dan po zahvalni slovesni sv. maši so cesar na cesarskim dvoru vprico svitile cesarice, vsega ministerstva, dvorstva in poslanstva brali cesarski govor, kakor je navada o sklepu zborov. Omenili so svitli cesar, kar je zbor doveršil, de se je mir ohranil in veljava Avstrije povzdignila, de bodo čvrsto varovali edino Avstrijo in dano vstavo, de bodo drugo leto spet državni zbor sklicali, de se je Bog tudi na njih rodovino očitno milostno ozerl (ker jim je namreč svitlo cesarico ohranil itd.

Iz Ljubljane. „Novice“ pišejo zastran obrekovanja

usmiljenih sester v Tagespošti to-le: Iz „Tagespošte“ se je, kakor „Wanderer“ piše, vrnila pravica v nektare dunajske časnike, de je krajnski deželni odbor „preiskavo“ napel zoper milostne sestre v tukajšni bolnišnici, in de bo dotična „komisija“ zlasti zoper nečloveško ravnanje v porodnišnici na noge stopila. — „Novice“ morejo iz gotoviga vira povedati, de deželni odbor ni sklenil ne „untersuchung“ ne „komisije“; resnica je edino to: Ko je deželni odbor letos iz rok vlade prevzel gospodarstvo v bolnišnici in s tem tudi odgovornost za vse, je o priliki, ko je dohodke in stroške za leto 1863 prevdarjal, in gledé na mnogotere pritožbe, ki jih je z besedo in v pismih slišal zastran jedil in strežbe v bolnišnici, le to vpeljal, kar je po vsih bolnišnicah od nekdanj navadno in je tudi v naši bilo, namreč: 1) de v vsaki sobi bolnišnice naj je spisek jedil vsakdanjih, de 2) vsaki dan opoldne sta zdravnik in bolnišničen uradnik pri razpartovanji jedil pričujoča, de se prepričata, kakošna in kolišna je jed, in de 3) vsak mesec, kakor instrukcija že od leta 1816 velevala, naj bode seja vsih zdravnikov bolnišnice pod predsedništvom vodjevim; v teh sejah, v kterih naj se ekonomske pa tudi druge znanstvene reči pretresajo, in h kterim, ako je treba, se more tudi pozvati prednica milostnih sester, naj se piše zapisnik, in ta zapisnik naj se predloži deželnemu odboru. Iz teh zapisnikov bo deželni odbor, ki je odgovoren deželnemu zboru za vse, kar se v bolnišnici godi, zvedil vse, kako in kaj, in lahko mu bo potem pravo razsoditi: ali namreč resnične napake odverniti ali pa hudobne jezike ustaviti. To je kontrola, katero mora dežela v svojih rokah imeti, — ktera je povsod navadna in potrebna, in ktere se noben pošten človek ne brani, tedaj gotovo tudi milostnim sestram ne bo zoperna. Zoper gori omenjeno laž zastran porodnišnice je pa, kakor smo slišali, sam profesor porodstva „Tagespošti“ pisal, naj prekliče, kar ni res.

— Katekizem, ki ga je spisal gosp. Anton Lésar, kateket naše nižje realke, in ga je poterdilo prečastito naše škofijstvo, je visoko državno ministerstvo z razglasoma 12. sept. 1862, štev. ⁹⁶⁶¹/₇₆₀ in 20. okt. 1862, štev. ¹¹³²⁷/₇₁₅, privolilo vpeljati v nižjo realko in spodnjo gimnazijo za učence, kterim je slovenski jezik materin.

Iz Tersta, 20. decembra. — Spet smo novo in sicer slovensko faro v terzaškem predmestju dobili, to je, sv. Mohorja in Fortunata v Rojanu. Utemelila se pa je iz odlomov novomeske terzaške in pa občinske fare. Kar je pa vsem Slovincem močno v serce seglo, je bil slovenski dopis, s kterim so milostljivi naš škof dr. Jernej Legat utemeljenje te fare zadevnemu ljudstvu razglasiti dali. (Nov.)

Iz Marburga, 24. grudnia. Vdova Lavantinska škofija je svoje žalostno obličje zjasnila in stoljna cerkev včeraj svoje černe zagrinjala na ozidji presbiterija in škofovskega sedeža odstranila, zakaj včeraj je dospelo uradno naznanilo iz Solnograda do škofovskega namestnika, da so bili 21. t. m. od prevzisenega solnograškega nadškofa knez in škof Lavantinski izvoljeni prečastiti stoljni dekan lavantinske škofije, gospod Jakob Stepišnik, dohtar sv. pisma, konzistorialni svetovavec, prosinodalni izpraševavec, canonicus theologalis, predsednik škofijske zakonske sodnije in učitelj cerkvenega prava in razlaganja sv. pisma nov. zakona po izverni besedi in hermeneutike. Rojeni so 22. maj. serp. 1815 v Celji, posvečeni 2. vel. serp. 1838; služili so za kaplana pri Novi cerkvi pol-drugo leto; so bili škofov dvorni kaplan in tajnik do leta 1847; od té dobe stoljni korar, so se vdeleževali od l. 1850 kakor učitelj raznih tvarin pri izreji bogoslovcev v šent-Andreji in zdaj tukaj v Marburgu, in so bili l. 1861 k časti stoljnega dekana povzdignjeni. Ker zavoljo svoje učenosti, nevtrudljive delavnosti in ljudomilosti po vsi škofiji slovijo, je bila novica, da bojo oni zanaprej naš Višji pastir, po vsi škofiji sprejeta z velikim veseljem. Terno zaupamo, da imamo zopet Višega pastirja po srcu Božjem,

ki bojo stopali s krepko voljo in brez ozira na hvalo in grajo sedanje brezbožne dobe po častitih stopinjah prestavnega prednika svojega in bodo njegove velike, za blagor škofije toliko važne dela z močno roko nadaljevali. — Čas posvečenja in slovesne vmestitve na škofovsko stolico še ni določen, vendar se nadjamo, da utegnejo že okoli srede prihodnjega mesca škofijsko vlado prevzeti.

Slovesno vmestjenje na škofovski stol bo zlasti ena okolišina močno povzdignila, ter ob enem ime in zasluge nam nepozabljivega Antona Martina z novo slavo ovenčala. Duhovstvo naše škofije je že namreč zdavnej želelo pokojnemu knezu svojo hvaležnost za toliko očetovsko skerblijnost in čuječnost za blagor škofije s kakim vidnim znamenjem razodeti. Dva prečastita gg. korarja naznana izverstvo in gotovo naj lepši misel, da v to vidno znamenje za vse prihodnje čase bi naj bolje služila lepa in dragocena pastirska palica za škofa, ki so zares kakor naj boljši pastir noč in den čuli nad svojo čedo. Z veseljem se jima pridruži več duhovnov, zlasti iz višjih služb, in naroči se pastirnica v Beču pri zlatarji Rajner-ji. Namenjeno je bilo, na njih 62. rojstni den, to je, 26. listop. jim jo slovesno izročiti. Ali Božje misli so bile drugačne! Ni jim hotel dati tega veselja na tem svetu ućakati, da bi bila njih krona na enem svetu toliko lepši, kolikor manj veselja so na tem svetu imeli, kolikor več pa britkost in terpljenja okušali. Že so počivali v krilu hladne zemlje, ko je krasno in mojstrovsko izdelana pastirnica dospela, in takrat le v to služila, da je britko rano, katero nam je zavidala njih prerana zguba, zopet tako ljuto obnovila, da smo le molčč in s solznimi očmi njeno lepoto občudovali. Na verhu v sločini ali krivini je lepa podoba Marije Device, ki v naročji derži Dete, katerega dva keruba od strani klečč molita. Nad sločino je častitljiva krona, ktera tej podobi kakor baldahin služi, pod sločino pa so štiri gotiški baldahini s štirimi podobami, pod nje postavljenimi. Te štiri podobe so: sv. Anton in sv. Martin, patrona pokojnega kneza, sv. Andrej, patron naše škofije, in sv. Joan Kerstnik, patron stoljne cerkve. Okoli poslednjega gumba nad znožjem pa je vrezan napis: „Antonio Martino, Principi Episcopo Lavantino, Pastori vigilanti clerus dioecesanus in tessera profundae reverentiae et grati animi. 1862.“ Tudi nožnica, v katero se razložena palica hrani, je krasno izdelana, ter ima sreberno tablico z ravno tem napisom. Cela palica je iz čistega srebra, in bogato pozlačena; tehtla 305 lotov in velja 1330 gold.

Ta pastirska palica služi enako v slavo pokojnemu knezu, kakor v čast njih duhovstva, ki jih je tako ljubilo, da jih bolj ljubiti ni moglo. Ostala bo vse čase naj zlahtniši biser naše stoljne cerkve in naj zgovorniši pričr zlate dobe, ki jo je naša škofija vžigala pod vlado Antona Martina. Zdaj ko z enako ljubeznijo novo izvoljenemu knezu škofu svoje serca posvećujemo, pristavimo le eno samo željo, da bi jim dal ljubi Bog veliko lćt zdravim in srećnim in z obilnostjo sv. Duha napolnjenim to pastirsko palico med nami in pred nami nositi, v strah vsim sovražnikom sv. cerkve, v brambo vsim bogoljubnim dušam, Bogu v čast in v blagor vse škofije!

Iz Mariborske okolice. Pol ure od železnice med Mariborom in Pesnico stoji na lepem hribcu prijazna cerkva sv. Kungote. Blagi mir in sveta tihota se razliva po celej duhovni, akoravno jo obdajajo tri imenitne steze: železnica, in nova graška od edne, in stara graška steza od druge strani; po tih prihajajo kupci iz daljnega, da si nakupujejo sladkega vinca, ki v tih krajih rase. — Pa to popisovati ni moj namen, ampak povedati hoćem bravcem „Zg. Danice“, da tamkej tudi prebivajo pridni ljudje, ki za svojo duhovnijsko cerkvo lepo skerbijo.

Duhovnija spodnje sv. Kungote (uro više na stari graški stezi je gornja sv. Kungota) je še le za cesarja

Jožefa II. dobila svojega lastnega duhovna, pred je bila podružnica jareniška. Sadañji gosp. duhovni oće (fajmešter) J. V. so njen šestí duhovni pastir, in že 13 let tamkaj; in za njih pastirstva je prišla dobra doba za to cerkev in to duhovnijo.

Hitro prvo leto so dali stolp pokriti, ki ga je bila strela že pred sedmimi leti poškovala, na verh so mu djali novo pozlaćen križ, naj kaže duhovljanom in popotnikom, kje je njih pravi dom. — Potem so se lotili prav težavnega dela, katerega so s pomoćjo pridnih farmanov v več letih srećno dognali. Ker je cerkev postavljena na zelo ozkem hribcu, so bili ob treh straneh cerkvenega zidovja prepadi, in nevarnost je celo cerkvi žugala; tedaj so začeli okoli hriba zid delati iz terdega kamna, 9 čevljev visok in 3 širok, in ves prepad so s kamenjem in z zemljo zasuli; zdej cerkva čvrsto stoji, in okoli nje je dovolj prostora in ravnine.

Za duhovnijo pa je hudo znamenje, kjer so spovednice prazne, in se redko vživa presveto Rešnje telo. Kjer si ljudje svojih duš gostokrat ne očisćujejo v sveti pokori in ne obhajajo, tam prebiva greh in vlada dušna smert. Da bi tedaj farmani bolj pogosto sprejemali ss. zakramente, so več bratovšin napravili, n. p. presv. serca Jezusa in Marije, sv. Leopolda, ss. Cirila in Metoda, sv. roženkranca, škapulirske Matere Božje, in k slednjemu sv. Mihela.

Tudi so skerbeli poživiti zglede svetnikov za lepo življenje v duhovni; zato so dali staro poškovalano podobo sv. Ariha, moža sv. Kungote, popraviti in ponoviti, in njegov spomin se obhaja z veliko slovesnostjo v nedeljo po 15. malem serpanu. — Podobo sv. Leopolda so dali celo iz novega napraviti, in ta svetnik je izvoljen za patrona možem cele fare, ki ta den imajo svojo slovesno mešo; tudi praznuje vsa duhovnija takrat zahvalno nedeljo za prejete dobrote celega leta. Ima pa tudi vzrok, z gorećem srcem se Bogu hvaliti, da jim je tako prijeten in rodoviten kraj v prebivanje dal. — Na den čistega spoćetja B. D. Marije pa imajo dekleta svoj shod, ker se spodobi, da se takrat ozrejo na Marijo, lepoto ženskega spola, in se spomnijo da njih čast ni v lepem oblaćili, ne v imenitem stanu in bogastvi, temveć v nedolžnem čistem sercu. — Na Florijanovo, kateri svetnik je na stranskem altari, je praznik za mladenće; Vse prav! Tisti, ki morajo v vojašino, imajo nad njim lep izgled pobožnosti; tisti pa, kateri doma ostanejo, se ne morejo izgovarjati, če pomislijo: da je sv. Florijan celo v vojaškem stanu pridno živel in svetnik postal. — Tudi za žene je napravljen celo nov altar Marije Snežnice, katera se praznuje v nedeljo po 5. velikem serpanu. Se vć, da gospod oće vselej lucke gospode povabijo, ki jim pomagajo te praznike slovesno obhajati. Po duhovni pa je veselje, da je kaj. Duh pobožnosti se s tem moćno oživljava, ker imajo ljudje priložnost večkrat ss. zakramente prejemati, in luckega pridigarja poslušati. — Da se tudi sv. Kungota posebno časti, naj ne popisujem, ker se tako vć.

Vse altarje in prižnice so dali obnoviti, da se vse po cerkvi sveti; vsa cerkev znotraj in zunaj je snažna ko golobica, in prav za prav lepa podoba človećje duše, kako mora tudi ona očisćena biti vsega madeža, in nakinćena s svetimi čednostimi, ako biti želi sedež Jezusa Kristusa, in nevesta sv. Duna. (Dalje nasl.)

Iz Gorice. 29. decembra. — Vćeraj ob 6. zvećer je imela naša ćitavnica obćni zbor. Sošlo se jih je mnogo udov, domaćih in zvananjih. Zaćel je zbor gosp. predsednik z lepim govorom, na kar je gospod tajnik pričujoćim priobćil vse dosedanje zadeve ćitavnićne, njene dohodke in stroške itd. Trije veljaki so bili z veseljem in enoglasno izvoljeni za ćastne ude gorićko ćitavnice; Njih prevsvićenost mil. nadškof naš gospod Andr. Golmajer, visokoćastni biskup djakovaćki Josip Jurej Strosmajer, in ljubljeneć slovenskega naroda, blagorodni gospod dr. J. Bleiweis, vrednik „Novic.“ Novi odbor pa je po večini gla-

sov naslednji izbran: g. Winkler And. za predsednika, g. Jeglič And. za denarničarja; odborniki gg.: Marušič And., Milharčič Viktor, Toman Ant., Pajk Janko, Zakrajšek France, Tonkli Jož., Budal Lavoslav. Veseli nas, da so v odbor izvoljeni samo taki gospodje, ki so res za domačo reč vsi vneti, pa nikar ne prenapeti. Pričakujemo torej od njih delavnosti mnogo dobrega, berž ko bo moč, tudi prvo slovesno besedo. Živili tedaj naši odborniki goriške čitavnice mnogo mnogo let v blagor mile domovine naše!

Iz Zagreba. Božični prazniki, akoravno merzli in neugodni, so vendar mende slehernemu kristjanu veseli, ter ga navdajajo s sladkim čutilom, kadarkoli spominja se na nje. Kako radovedni oprasujejo pač otroci za veselo dobo omenjenih svetkov in kako zelo se veselijo lepih jaslíe *) in prihoda preljubeznjivega deteta Jezuska! Kar je tu posebno veselega in posnemanja vrednega, je to, da siromašna deca dobé iz rok milostivega vladika dragocenjenih stvari in se neizrekljivo veselí tudi oni človeškega odrešenja. Letos pa je bilo treba vsakemu plačati 1 gold. vhdnine, kateri je hotel nazoč biti pri ti slovesni delitvi, gotovo tudi v prid otročičev ali druge revšine. — O tukajšnjih slovesnih polnočnicah bilo bi več kaj pisati, saj vsaki vé, da v tako zalih cerkvah skerbijo dovoljno za povisanje časti Božje tudi v tem oziru. Posebno gniljivo je bilo viditi v stoljni cerkvi o polnoči, kako veliko je bilo zbranih ljudi, in kako se je v terdi noči skorej pri vsakem oltarju brala pobožno sv. maša, h kateri je z mogočnim glasom veliki tukajšnji zvon silo obilno množico ljudi privabil. — Šole v obče napredujejo pri nas prav veselo. Učitelji so vsi brez iznimke verli domoljubi, katerim narodna beseda tako gladko iz ust teče pri učenju, kakor bi maslo rezal. Naš orphanotrophium (sirotište) šteje letos do 54 rejencov, izmed katerih, se vé, nekteri marljivi dijaci tudi brezplačilno živé. Tudi konvikt in gerčko semenišče hrani vsako leto nekaj dijakov, izmed katerih se jih odloči večina za duhovski stan. Podajo se namreč po doveršeni šesti šoli v semenišče, da tam izvršijo še ostali dve leti in tako prihranijo staršem marsikak kraječarček v žepu. Premišljevajóč ta hvale vredni zavod in obilni njegov plod, ne morem se zderžati, da bi ne izrekel serčne želje, da se tudi na Slovenskem vstanovi kaj enakega in olajša breme revnim staršem, kateri dostikrat zadnjega volička prodajo, da le svojemu sinkotu še zadnje leta pomagati morejo. — Tudi pri dijakih je očitna navdušenost do njih domovine in pridna delavnost v domačem jeziku. Marljivi rejenci v sirotišu se vadijo neprestano že osmo leto v svojem „Smilju“, kakor tudi nekteri zunanji dijaci, enaki pridnim čebelicam, zbirajo po zmožnosti svoj sad v „Uspomeno“, v kateri je marsikaj zanimivega in podučljivega.

Tisti nesrečni kartač, o katerem sem nedavno žalostne dogodbe poročil dragim bravcem „Zg. Danice“, je po dolgih neprenesljivih bolečinah te dni v bolnišnici prezalostno smert steril. Pravični Bog mu je pokazal v dolgih mukah, kaj je sala s smertjo.

Končno naj še priobčim neko dogodbo iz tukajšnjih novin, ktera je živ dokaz napéne preterane kulture. V Verhlabju na Češkem prosili so namreč ondotni Čehi duhovstvo, naj bi se jim vsaj Božja beseda razlagala v njihovem narodnem jeziku. Duhovstvo spoznavši to pravično željo, dovoli rado ljudsko prošnjo in sicer, naj imajo vsako tretjo nedeljo češko pridigo, in vsako nedeljo češki

evangelij. Ta nova naredba razdraži ljuto neke konservativne nemške ljudi, ter brez spoštovanja do svetega kraja pozdravijoškoj pervikrat češkega pridigarja z nesramnim ropotom in kričem. Da bi se odvernila prihodnja nemirnost v Božji hiši, so višji sklepali marsikaj in nazadnje položili prošnjo ondotnemu škofijstvu, da naj zabrani češko pridigo. Al škofijstvo jim ni moglo spolniti te želje, ker verhlabsko okrožje šteje 315 čeških družin, mogli bi nekteri zanemarjeni biti v veroznanskem uku. Ravno v tem času je iztiril neki prenapetež dve svoji dekli samo zato iz službe, ker ste bile po rodu Čehinji! Takim se pač ne spodobi s svojo kulturo šopiriti se. Naj lepši je kultura kersanska, ki vsakemu svoje dá, in nikogar ne sovraži zavolj njegovega rodú in naroda.

L. T.

Cerkveno slovstvo. „Večne resnice v pogovorih za ljudske misijone po slovenskih deželah.“ Spisal Fil. Jak. Kaffol, duhoven Goriške nadškofije. 2 zvezka na vel. osmerki; vsaki zvezek obsega čez 300 strani. — To delo, ki je v prav prijazni obliki v Gorici 1861—62 prišlo na svetlo, in kakoršniga smo na Slovenskim do zdaj pogrešali, obsega v 34 pogovorih misijonske tvarine primérno obširno, temeljito, jasno in v olikani besedi obravnane, in bukve niso le samo bogat hram v pomoč pridigarjem o misijonih in družih prilikah, ampak tudi posebno primérne za domače branje in cerkveno-nravno oliko slovenskiga naroda. Kratek vvod prav čversto in razumno razlaga, kaj je pred misijonom, o misijonu in po misijonu storiti, de bo sad obrodil, pa tudi omenjuje, kako koristni so misijoni, in kako napéno in nevarno je, tako močnimu pomočku k zveličanju vernikov nasprotovati. Tehtne Slovincem so besede, precej na čelo 1. zvezka postavljene, namreč: „Znamenite bile so besede, ki so mi jih sv. Oče papež Pij IX. v god sv. Florjana l. 1858 v Vatikanu takole govorili: „Vi ste kakor pravite, Slavjan. — Slavjanski narod je verl in zares mogočen narod. — Jaz vse Slavjane po očetovo ljubim. — Škoda, da so razkoljeni. — Njih blagost bila bi sloga, in ta se jim cimi le v zjedinenju s katoliško cerkvijo. — Zatorej rad iz dna serca podelim svoj aposoljski blagoslov vsem oznaniteljem svetega Evangelija po Slavjanskem.““ Tem očetovskim besedam spominek postaviti sem sledeča zvezka slovenskih pogovorov za ljudske misijone spisal. Na Tominskih Pečinah v godovno ssv. Cirila in Metoda 1860.“ Te besede bi utegnile ob enim naj boljši priporočilo biti za lepo delo, ki je vsaciga priporočila vredno.

„VERT NEBEŠKI.“

Preljubi Slovinci! Zopet sim Vam spisal nove bukve; pa tudi molitevne. Bote rekli: saj jih imamo že toliko, de skor ne vemo, koliko; vsakiga raznega zapopadka; kakoršnih kdo le hoče. Res, de molitvenih bukvic nam Slovincem ne manjka; de celo naši nasprotniki spoznati morajo, de jih nekaj imamo, ko nam očitajo, de razun nekterih mašnih bukvic nič nimamo. Pa to je laž. Mi imamo obilno molitvenih bukev, ne le nekterih; pa tudi drugih potrebnih je že precej lep kupčik, in ko nam bo treba drugačnih, jih bomo pa tudi že dobili; saj marskeri Slovenec zná lepo pisati in tudi kaj napisati. O de bi bile vse slovenske pisanja vedno tudi le v kersanskim duhu! Res imajo drugi narodi vsake vednosti veliko bukev, ali oni imajo v svojih bukvah pa tudi marsikaj neródniga, tudi pohujsljiviga, pregrešniga. Taciga pa nam Slovincem nič ni treba. Naša literatura, naše slovstvo je res podobno cveteči mladosti. Mladost pa, veste Slovinci! je le tako dolgo zares lepa, dokler je ne ostrupeni gerdi, posvetni, pregrešni duh; ko se pa mladost popači, oskruni, spridi, ni več lepa, je kakor cvetlica odtergana, od slane osmodena, in kmalo zvéne. O de bi naša literatura vedno le tako lepa ostala, de bi se nikdar ne oskrunila z ostudnimi, neverskimi, pohujsljivimi spisi! Bolje za nas, de bi ne imeli

*) Da sveti večer vsakega človeka razveseljuje in posebno otrokom vtisne nepozabljiv spominek v njih nedolžne serca, prica že to, da celo judovski otroci, nevedóci svetega pomena omenjenega časa, prosijo svoje starše za tako imenovano božico drevesce (Christbaum). Tako so n. pr. te dni otroci nekega tukajšnjega juda v nazočnosti svojega podučitelja ali inštruktorja go-p. N. R. zelo nemirni poprasevali, je li jim bode kaj donecl „Christkind“? Pis.

nikoli bukev, ktere bi nam škodovala, ne pa koristile! Blagor nam pa, de imamo obilno molitevni bukev. Dokler bomo radi molili, nam bo že še dobro. In ker se vedno le še nove pišejo in natiskujejo, je to pač dobro in gotovo znamenje, de Slovenci je pobožen kristjan. Ako bi kdo našel vse naše molitvene bukvice, bi se pač res čuditi mogel, de jih toliko pokupi naš majhni narod, ali bi pa misliti mogel, de nas je polovica več. Na tavžente in tavžente jih je med nami, vsake velikosti, vsakere pobožnosti, kakoršne koli si kdo hoče. In vendar sim Vam, preljubi Slovenci! zopet nove spisal. — Čemu neki? bote djali. — Veste zakaj? — **Perviè**, ko sim vidil, kako hitro ste pobrali moje zadnje bukve „**GETZEMANI in GOLGOTA**“ (preden je bilo leto, so se že mogle vdruge natisniti), me je to serčno veselilo, akoravno je letvarina, toliko lepa, se vé de, se Vam tako prikupila. In kdo bi res rad ne prebiral, s koliko ljubeznijo nas ljubi naš Bog, ki je dal svojiga edinorojeniga Sinu za nas v toliko britko terpljenje in smert, ktero je tako lepo, tako natanko popisala zveličana Katarina Emerih. De te lepe bukve toliko radi prebirate, je spet gotovo spričevanje slovenske pobožnosti, in to me je osercilo, in mislil sim, kako bi Vam še kaj postregel. — Poln koš jabelk, in hrušk, pa lepih — ne le lepih, tudi dobrih, zlahtnih, še celi vert dobrih, rodovitnih dreves bi Vam rad zato dal; in še več, ko bi bilo mogoče, zgubljeni raj bi Vam ponudil, de bi si po svoji volji zbirali in nabirali, karkoli bi kdo hotel; le — prepovedaniga sadu bi se nobeden dotakniti ne smel. Pa to misliti je zastoj!

Posadil sim pa vendar veliko lepih dreves, polnih dobriga, sladkiga, zlahtniga sadu; to je, nabral sim veliko lepih molitev in keršanskih nauk; vredil sim jih po letnih praznikih, za vsačiga kaj posebniga. In ker se mi zdi cerkveno leto podobno nebeškemu vertu, v katerim so razpostavljeni — zasajeni prazniki nar lepših, nar imenitniših skrivnost in resnic naše svete vere, iz katerih si nabiramo ravno z zato primerjenimi molitvami raznih sadov za neznano večnost, zato imenujem te nove bukve: „**Vert nebeški**“.

Pa ne le zato, de bi Vam, preljubi Slovenci! postregel s tem v zahvalo, ker druge moje bukve toliko radi prebirate, sim spisal te bukve, ampak **drugič** tudi zato, ker tako nabranih molitev še nimamo, in de bo spet kaj noviga, ker vsaki hoče le kaj noviga, in za novo leto bo pa ravno tudi prav. — Veste, de duhovni molimo vsaki dan zares lepe molitve — duhovne ure — pa vsaki dan nekoliko drugačne, kakor vsakdanji praznik nanese. — Tudi pri sveti maši so ravno tako za razne praznike razne molitve, vse to, se vé de, po latinsko. Tega ravno mi Slovenci še kaj dosti nimamo v svojim jeziku. Ravno letas pa bomo obhajali 1000 letni spomin, ko sta ss. Ciril in Metod obhajali svete resnice oznanjevala, tudi službo Božjo s privoljenjem rimskih papežev po slovansko opravljala. Naj bodo te bukve — mende perve tega leta — mali spominik tega slovesniga praznovanja. Kakor so pred 1000 leti tudi Slovenci po slovensko molili s svojimi duhovni, tako nate tudi zdaj te molitve v domačem jeziku. Zato sim Vam nabral v tem „Vertu“ mnogo takih duhovnih in mašnih molitev, kakor prazniki nanesejo, s kterimi se zamorete zediniti z molitvami svojih dušnih pastirjev. Posebno pa imate tu za večji praznike ravno tiste mašne molitve, ktere molijo mašniki pri sv. maši o teh praznikih.

Razdelil sim pa te bukve v več delov. Pervi del Vam kaže, kako moramo vsaki dan Bogu posvetiti, torej ga imenujem: „**Bogu posvečen dan**“. Vsaki dan v tednu je pa še kako posebno Bogu posvečen; tako: nedelja presveti Trojici, ponedeljek sv. Duhu, torek presladkemu imenu Jezusovimu, sredo sv. angelam varham, četrtek nar svetejšimu Zakramentu, petek britkemu terpljenju Jezusovimu, sabota Materi Božji. Zato sim Vam nabral v drugim

delu za vsako posvečenje kratke duhovne molitve; tem molitvam sim pridjal za vsaki dan primerjene litanije; in še posebej za vsaki dan še druge litanije. K temu tudi vsakdanje kratke, pa lepe molitve za uboge duše v vicah. V tem delu je razložena tudi: „**Velikoserčna ljubezen do ubozih duš v vicah**“. To je posebno lep, tudi nam kej koristen nauk, kteri naj bo vsem pobožnim Slovincem prav serčno priporočen. In tadelimenujem: „**Bogu posvečeni teden**“. V tretjim delu je: „**Bogu posvečena nedelja in zapovedani praznik**“. Tu so navadne mašne in prav lepe spovedne in obhajilne molitve. Četrti del pa je: „**Bogu posvečeno leto**“. V tem delu so za večji praznike posebne maše in druge molitve. V petim delu so molitve za razne potrebe. Čez štirideset molitev je z mnogimi odpustiki; osemnajst litanij; zelo toliko maš; dvajset nar lepših pesen in več drugih nauk. — In tako upam, de bom s temi bukvami spet postregel vsem pobožnim Slovincem. —

Podam Vam tedaj za novo leto:

„**VERT NEBEŠKI**.“

O de bi v tem „Vertu“ si nabirali obilno moči in pozivka za nevarno popotvanje iz solzne doline v našo pravo domovino! — Bog daj! — In Ti Marija, naša mila Ma ti vzemi v varstvo te tudi Tebi posvečene bukve, ter ji spremi v hiše vsih pobožnih Slovincem! — **Z Bogam!**

Janez.

Iz Moravskega. Ker nam je dopis že prepozno došel, za zdaj samo naznanimo, da poslednji dan starega leta so zvečer po navadnem opraviilu po vseh cerkvah bernške in olomuške škofije celo uro slovesno zvonili k velikemu svetemu letu ali tisučletnici, odkar je med nje po sv. Cirilu in Metodu prisvetila luč keršanstva. Ljudstvo z duhovnom pa je molilo spokorne psalme, litanije vsih svetnikov in molitev ss. Cirila in Metoda.

Razgled po keršanskim svetu.

Z Želehovic na Moravskim pišejo „Hlasu“ 18. grud., de je ondi čudenje zbudil prestop vdove A. B. iz helvetiškega verstva v katoliško Cerkev, ker ta vdova in njen že umerli oče sta bila velika nasprotnika katoliške Cerkve. Zlasti oče si je mnogo prizadeval, manj terdne katoličane premotiti in v zmoto spraviti. Ker ni mogel nič opraviti, se je v nejevolji že šestdesetletni starec v Ameriko podal, ter mislil, de bo mogel tam kaj več zoper katoličane delati; tode tamkej ga je smert dotekla, prej ko je mislil. — Ko je imenovana vdova svojo misel očitno naznanila, de se hoče pokatoličiti, so ji njeni prijatli — v tem pa neprijatli — z vso silo branili; ona pa je serčno govorila, „ko bi tudi njena lastna mati z uniga sveta se poverila in kervave solze točila, de od dobljeniga prepričanja vendar več ne odstopi.“ in dosegla je srečno 23. nedeljo po Duhovim, kar je želela. V ravno tem mestu je 2. svečana lanskega leta prestopila v kat. Cerkev prosta ali neomožena oseba, ktere sestra je bila že pred letam ravno tako storila. V kratkim se imajo tudi 4 otroci imenovane vdove verniti v ovčjak Kristusov.

Iz Bejrut-a pišejo v „Tygod. kat.“ de število poverjenjencev v kat. Cerkev v Sirii znaša že 200,000 duš. V Marse-Jouni je v šest vaséh napravljenih šest šol za spreobrnjence. V tem kraji je 2800 mohamedanov in 4000 katoličanov, ko jih je bilo nedavno le samo 200.

Iz Rima pišejo v „Czas“ 5. grud. u. l., de je bila v stavu Klementinskim Samaskov slovesna akademija ali beseda, v kateri so se zglasovali odgovori in pesmi. Tvarina je pri ti akademijah preslavljanje kaciga papeža, in ravno takrat so si bili odvolili Klementa X Altieriga. Povzdigovali so v izvrstnih pevskih in nevezanih govorih zlasti gorečnost in stanovitnost tega papeža v vsih delih, ki jih je storil

za obrambo zoper Turka. Večkrat se je omenila tudi njegova zadeva s Sobieskim, in počitovan je bil papež kakor duša in Janez III. kakor rama tih preslavnih bojov, katerih hvala se je razlegala po Evropi. V dvorani je donela pohvala Klemenca in Joana, kakor tudi dopadljivost poslušavcev. Pri poskušnji je bil pričujoč tudi kardinal Altieri, potomek Klemenca papeža.

V Torinu je bila une dni keršena judinja Ana Foa. — Angleška in avstrijska politika zastran Črne gore in Turčije, menijo časniki, se je poslednji čas močno spremenila; zlasti mislijo, ako Turčija s praznim žepom zopet začne vojsko s Črno goro, de se ne bo več zgodilo z angleškim denarom, kakor pervikrat; beci pa so za vojskovanje ravno tako potrebni, kakor vojna spretnost. Turške kase pa so neki vse prazne in vojne že delj časa plače ne dobivajo.

Iz Carigrada pišejo dne 11. grudna: Milgsp. Doroteo, bolgarski metropolit v Sofii, se je povernil v naročje katoliške cerkve. Slovesna odpoved je bila sprejeta 9. grud. po mm. gg. Hassamu in Brunonu, apostolskim namestniku v Carigradu. Milgsp. Drama je slovesnosti prisredval, in je zmiraj čvrsto stanovitven v katoliški veri (je namreč tudi spreobrnjenec). Milgsp. Brunoni je po triletnem prizadevanji poslednjič dobil ferman (dovolitno pismo) za zidanje cerkve v Galipolji. Francija mu je dala 5000 frankov za prve stroške tega dela.

Enaka veselica se sliši iz Ternoviga na Bolgarskim. Ternovska škofija je namreč razglasila oklic do vsih Bulgarov, v kerim jim naznanuje, de ona prestopi v katoliško Cerkev in vse Bolgare vabi za seboj. Oklic je razglašen v 1. in 13. listu carigradskiga časnika „la Bulgaria“, in pripoveduje precej v začetku, kako stare svetne in verske bukve, ki so ubežale preganjavskim helenskim rokam, očitno spričujejo, de je bila v začetku bolgarska cerkev v občenji in edinosti s sveto in apostolsko rimsko cerkvijo. Ali greški vikši škofje v Carigradu so v svoji prevzetnosti in hlepni po gospodovavstvu po mnogih zvijačah razderli bistvo bolgarske narodne cerkve, in so ji vsilili helensko duhovstvo, „ki je tako deleč od vsake keršanske čednosti.“ V zvezi z Rimom pa je imela slovanska cerkev na jutru svoj vstav, poterjen od Rima, in samosvojno cerkveno hierarhijo. Tako tedaj je bil bolgarski narod skoz veliko lét podveržen in vsužnjen pod greški fanariotiski jarem, spod kteriga se zdaj želi rešiti. V razglasu so obširniji naznanjene krivice in mnogotero terpljenje, kteriga je ubogi slovanski narod prenašal v ti suznosti, in dalje pravi: „In zavoljo tega mi Bolgari v Ternovske škofije, svetni in duhovni, kličejoči milost sv. Duha, slovesno in očitno naznanimo, de odveržemo nepostavno in nekanoniško prilastovanje greškiga vikškiga škofa carigradskiga do naše narodne in pravoslavne cerkve . . . in se po zgledu naših starih povernemo v postavno in cerkveno podložnost sedeža sv. Petra, poglavarja apostelnov, in obnovimo svoje zveze s sv. zahodno rimsko cerkvijo. Prosimo pa ob enim Njih svetost, apostolskiga naslednika, papeža Pija IX., de nas bi blagovolili sprejeti v edinost te vesoljne Cerkve Jezusa Kristusa, in poterditi načelstva in pot te poedinbe.“ Med pogoji je tudi obranjenje slovanskiga obreda, kteriga so pa dobroti Pij IX. že poprej bili z veseljem zagotovili.

Jabelka in lesnika.

„Presse“ je „klerakalen“ list postala; kjer le more, na duhovstvo zapne, se v de vselej le s cepinam, betam, škarijami, sekiro in nožem v zavezi z lažjo, ki je njena kraljica. „Jesuitengymnasien“ — o joj! — „Intoleranz des Gemeinderathes“ — v nekim češkem mestu, ki juda ni sprejelo — o strah in groza! — k temu pa še pogovor francoskiga

poveljnika v Mexiki z ondotnim katoliškim škofom in duhovstvom — tako neumno obrisan, de mu vsak pastir laž na čelu lahko bere, samo „Pressi“ je zlata resnica, ker je sunljej pod rebra tistim, ktere ona sovraži itd. — Poslednji mlajši reformatorja Kalvina, mož na prav visoki stopnji, se je te dni v Noyonu na Francoskim vrnil v katoliško Cerkev. Rojen je bil na Angležkim. Njegova hči, že poprej katoličanka, si je izvolila redovniški stan. — Nejeverniki Renan na Francoskim, ki je bil ravno zavolj nejeverstva od učenja odveržen, tirja v neki knjižuri prostost učenja pri vsih verstvih (to se pravi, prostost vse pozitivno zavreči) razun samiga judovstva; za ta priboljšek od milostniga filozofa za jude mu je bil pa založnik Miha Levy dal dvojnati honorar (plačo za spis). Neki visok francoski diplomat to judovsko privilegijo komentira, ter pravi: „Car ses Juifs sont à présent les vrais dominateurs du monde,“ sej judje so zdaj pravi gospodovavci svetá. — Na Dunaji je neka prava zgodovinska zbrazga („Geschichte Oesterreichs v. Alex. Patazzi“) na svitlo prišla, ki se silo košati, je pa le pertenje politiško spačene misli, zmote, laži in sovraštvo do katoliške Cerkve med ljudstvom razširjati, kakor je „Volksfr.“ skazal, in tudi Slovane, kakor je čutiti, šteje med „wildes Volk, welches aus Asien hereinbrach, plünderte und raubte.“ Ker take nacifrane laži iz stoljnice rade tudi v provincije marsirajo, torej smo to reč omenili, de kdo ne bo denara zavergel za nje. — Preteklo poletje je misijonar g. Frohböse iz škofije hildesheimske v Ameriki mučenstvo preterpel; Indijani so ga na njegovim misijonskim popotvanji oderli. Podal se je bil v misijon l. 1855. — V Moidartu na Škotskim je stričnik slovečiga Walter-Skot-a novo katoliško cerkev zidal. — Katoliško vseučiliše v Dublinu je imelo preteklo leto 600 učencov; celo „Times“ spoznavajo zdravniški oddelek ko izversten. — Stoljna cerkev sv. Martina v Tours-u na Francoskim je bila v prvem francoskem puntu razdjana; vender pa so pod njenimi podertinami pred dvema letima našli svetinje sv. Martina, slavniga škofa v 4. stoletji. V ta namen bodo v Tours-u temu svetniku zidali novo cerkev, za ktero se je v kratkim nabralo 400,000 frankov. —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Umerla sta č. gg.: Jož, Grad, ekspoz. v Harijah, 18. u. m.; — Fr. Indihar, kapl. v pokoji, 21. u. m. v Ribnici.

V lavantinski škofii. Čast. g. Kristof Kandut, korski vikar pri stoljni cerkvi, prevzame začasno uk cerkvenega prava, hermencutike in razlaganja svetiga pisma nov. zak. po izvirni besedi. — Čast. g. Franc Pukšič je izvoljen farmešter v šent-Jurji pri Svičini; — č. g. Franc Berlič pride za kaplana v Lembah; — č. g. Joan Rejsp je šel za kaplana k sv. Marksu pri Ptuji.

Dobrotni darovi.

Za afrik. mis.: S Studenca 45 gold.; iz več dobrih ročic 43 gold. — Za mis. gosp. Olivieri-a: g. J. Mod. 1 gold. 80 kr.

Pogovori z gg. dopisovarci.

Gg. M. B. na St.: A. P. na Z. l.; P. P. pri sv. P. St.; J. M. na R.; J. M. v T.; J. P. v St. J.; Fr. K. v M.: Vse prejeli in naročila opravili. — V. č. g. d. H.: Izvestne obravnave so nam nekoliko prepozno za zdaj dospele, torej hvaležno prihodnjič. — Več drugim gg. lepa hvala za spise, ki se bodo vverstili nar prej ko bo moč. — A. P.—r: Vaše vošila za novi list „Naprej“ smo unemu sl. vred. zročili.